

EUSKAL OÑIA

Eusko - Ikaskuntzaren Batzaria

AUR EUSKALDUNAREN EGUNA
 Amaika gauza izan genun larunbatez Bergara'n. Amaika ez ezik amabi ere baitez esango genuke. Ta guzi-guzia aurrak egia, aur euskaldunak eta euskal tankeran.

Buruauustetxo bat ba-generabilkien ordea, eta ar onek etzizun nunbait, gelaentzat atsegin iturri izan ziran dantza, abesti, irrintzi ta abarren zoragarritasun osoaz biotza lasaitzen utzi.

Onegatik, norbaitek, eguardean egindako jai utsak Andoain'go Egun oso ura baño geigo balio zutela esan zigunean, ez genion ezer erantzun: Andoain'en idatzitako eskutitz utsak ogei dantzari talderen biurriketak baño geigo ez ote dira ba!

Ona gure korapilloa: Etzale, gure fritzian, aurtxoan azterketak bear añaño garrantzirik ematen. Aur Euskaldunaren Eguneko mami, azterketa oetxek bear luteke. Ez larunbatean bezela asti gutxi eman, eta azterketa gela inguruan irrintzi, santso ta karraxika ta dantzan jardun.

Ala ere egin ziran azterketak, bai egin, itxumustuka ta larri xamar bada ere. Aurtxoak etzuten saririk jaso, epaileak nori zer eman erabakitzeo betarik izan etzutelako. Ostegunerako beren lara amaituko dute noski ta orduan azaiduko degu ERABAKIA.

Aurtxo maitagarri aien jarduna bai goxo, lilluratzalle, asegarria. Irakurketa jatorrik entzun zan antxe. Kristau-ikaskidea, geok baño trebeño dakite (guk ederki dakigularik). Idazten zer egin duten oraindik ez dakigu. Sari berezirako aurkeztutakoak bakarrik eskatu zitzaizten. Ezpaiziguten betik eman. Lutelesti ta Zenbakistian (Jeografi ta Arimetikan alegia) oso aurrera, inork uste baño aurrerago gabiltza.

Esan deguna, Aur azterketak asieran umekeri jo bazitezken ere, ez gaurtik aurrera. Arretaz artu ta oarindaño erantzi izan diotegun baño, garrantzi aundigoa eman bearrean gera.

¿Ta guk zer egin degun? Besteak egingo zigutela ta lasai egon, baña barkatu guri ere danu degu ta.

LUZEAR

Ekin ta Jarrai

Azaldu da orregatik, gure garai bateko argazkia.

Oraintxe bildurtzen asia nitzan, William'ena baño len, Luzear'ek beste argazki itxusi samar bat argitaratuko ote zigun.

Lenegotan ederki zuritu gaitzuz, adiskide, baña pixka bat geigo luzatu balu bildur bear. Ostiralean zortzi azaldu zenituen lerro aiek beintzat, igeltzeritzari luzetzita lanbidez aldatzea erabaki zenula garbi zioten.

Zure eginbearra amaitu da ala ere, ta gure txanda izango da orain noski, bidezkoa ere ez da ta emakume batzara izan eta oek artaz ez jardutea. Ia, Yolanda, zurea urrena, ez dezagun gure buruzagia gezurtatu, zu ta ni berritsuenezaz jo gindun ta. Iru edo zazpi edo ez dakit nik zenbat artikuio idazteko aibat itz egin omen nuan alajaña. Bat eratzek ere lanik asko ematen dit bada, Zarautz'ko sabai aren ordez, biotz aberkoiarentzat ain oroigarri dan Ernio tantala zurrez aurre euki arren. Berez bear nunbait billabonatarra, ta Amasa mendiko basazaiaren billobari urri xamar iritxi billabonatasuna.

Elatz gudaritzan izena eman degun ezkeror ordea, inoiz ta inork (Luzear'ek zion lez) eskubidea ta gaitasuna (ontatik batzun batzuek askorik ez badegu ere) ukatu ez digun elerti sallean, emakumeak saiatzen ekin bearrean gera.

Ta ekingo diogu, bakoitzari atseginago zaigun gaiean, su ta gar eusko itxarkunde zoragarrian atzera geiditu nai ez degula adieraziaz. Ez bakarrik Zarautz'en bildu gifañak, baita juan ezifik edo bildurrez edo... azaldu ez ziranak ere.

Bildurrez, bai enetxoa, musu punta erakutsi ta gorde ostera. Neroni ere zerbait ikaratzun asi nitzan. ¿Ain izugarriak ote gaitun?, nion nereki. Txurumuru'n arranoak

uxatu genitula, Zarautz'en berriz otsoak.

Ez zuan ordea zalantz onek luzaro iraun. Lasaitu zan gure barren, lau uxu, alai ta pozik, nere ustez beintzat, inguruan egaka ikustean. Ta orduntxe lenengoz alkar ezagutzen gendularik ori. Asmo batek, nai batek bildu arazi gindun, ordea, ta batasunik sendoena, adixkidetasunik pozgarriena nabaitzen zan gure artean.

Aspaldiko ametsa nuan, naikide bat arkitzea, emakume bakarra gauza motza bai da. Gaur nere gogoa gafezka beteta dakust, Baten ordez talde begizko maitagarri, gura nezaken guragarriena arkitu det eta.

Agur, nere idazle laguntxoak, lenengo billera ortan sortutako adixkidetasuna, gero ta sendoago egiteari eman gaitezen, gure idazkien bidez elkarren berri maiz-maiz izanik.

IRA

Bidan'itik.

Aur zai

— 1 —

Seaskatxoan mutikotxo bat ementxen daukat ezitzen, inon ote dan orren ederrik asko zait gogoratutzen.

— 2 —

Lau ortz txikidun zoragarria, nondik zera zu eborri ikusgarriko begi urdin oik erakustera aitari?

— 3 —

Zuri begira ni arpegira ez naiz beñere azperten. ¿Zu zergatik nere alboan zerade aserratutzen?

— 4 —

Ez negar egin nere potxolo oraintxen da ama etorriko titi goxoa zuretzat dauka ¿ote zera ixilduko?

— 5 —

Nañan eranda gero emango etzitan bustita papa ta aiatxorekin, sendatutzean baserri aldera apaba.

— 6 —

Antxen dituzu ikusiko bal txori, ta txito taldeak tilin talanka potzukoaitu arditxoan joaleak.

— 7 —

Gero aunditzean maite ditzazu mendí bordako ardiak soro, barruti, zugaiz, lore, ta sasi tarteko kabiak.

— 8 —

Orduantxe bai potzuko dala "Ama Euskera" benetan seme gelago bai dauzkalako Jaizkibel mendin ofetan.

IRUZUBI

Lezo'tik.

"Santitxo"

— 0 —

Bost urteko mutil potxolo bat da Santitxo: goizero olluari arta aliak botatzen ikusten det ofutzik, begiak alai, arpegia garbi ta irriparez.

Makautzik, egun guztian dabil jo-laslan bere laguntxoekin; bero aundiak bai dira, ta ikastolak itxita daude: mazusta billa, tximeletan atzetik, irriyoan ofiak eta... jantzik bustitzen, sorotan itulan ere noizian bein ibiltzen da, beiak zelaietan zaitzen ere bai... ori da Santitxoren bizimodua uda garaian.

Arrituta egoten naiz orrelako mutil piskorren atera aldiak entzunaz: batzutan aur oiek edozein gizon utzitzen bai dute zer erantzun asmatu ezinik!

Lengo egun batian gizon bat il zan nere errian: bazekarkiten gorputz illa lau mutill sendok apaiz jauna aurrian zutela: begira negoan etxe aurrian lur emate oni: eskilla jotzen azi zan eliz-gizona, ezkil dardaritzu ta samingarria: Santitxo nere aldamenian zegoan, eta Elizako eskil aundiari begira bi begi ta sentu guztiekin, esaten dit beiaunian joaz: "Zu, zu, munduan azkena iltzen danari, ¿nork joko dio eskilla?"

ENDOYA

Gaitza Zabaldurik

"Osasune munduko ondasune" esan oi da eta osasunez Ataun'en makal gabiliz aurtun.

Gregorio Deunaren eliz-barrutian udaberrian naparreri gaitza ibilli

zan, umien artean galguntza txarrak egiaz. 1.500 biztanle dituan Martin Deunaren eliz-barrutian aizkeneko amaika illabete ostan lau ume il dira eta 1.000 biztanle dituan Gregorio Deunaren eliz-barrutian emere-tzi, geyenak urtez bekoak. Lanztiturrieta baserrikoak ziran iru eta Ubirtarte'koak beste iru.

Martin Deunaren eliz-barrutian sukar ustel edo tifus zabaldu da. Eliz nagusi ondoan dauden berrogei etxietan Uztallatik onera tifusekin gaxotu dira zortzi lagun.

Sukar ustela ur txarrak edadetik sortu oi dala diote. Ataun'go urak onen-onenetakoak dira. Irureun mila peseta gastatu zituzten orain amar urte ur oye ekartzen. ¿Nundik edo nola sortu zaigu sukar ustel gaitza?

Agintari jaun zintzoak. Gaitzak ez beartsu ta ez aberatz ez mendeko ta ez agintarieri barkatzen die. Gaitz ori zabaltzerik nai ezpadezute eta batez ere zeren buruak gorde nai badituzte erabakiren bat artu bearrean zerate.

AGAUNTZA

Ataun'dik.

Aiaun

Gure erri ontara bestietara baño beranduxeago iristen dira gauza berriak eta esan leike, beste errietan ikusten degun euskerarenganako zalelasuna ere atzera xamar datorrela. Ez det esan nai gure erria guztietan azkena ibiltzen danik, ez ori ez, geok nai degun gauzetan gutxi aurrea artuko digute. Jarraitu zaitzugu asi geran bideari.

Neska talde batzuek badaude ama euskera gaixoa alde batera utzi ta erderaz mintzatzen diranak, baserriar batek zion bezela, orain amar urte txorroskilleroai besteri entzuten ez genion izkuntza darabilkitenak; oierixe bada, oartxo batzuek egin nai nizkieke.

Erdel zale oiek geienak, iruditzen zat beren burua ondo ikusteagatik erderaz mintzatzen dirala; baño oker zaudete, ez ezazute uste izan olakorik, bazenekite zuegatik askok eta askok zer esaten duten ez lizuteke inork Ataun'en erderazko itzik entzungo.

Deun Martin da Deun Gregorio-tarrak dira erdel zale oiek geienak, eta bertako umeak ere zarragoak erderaz mintzatzen ikusita, bide berari eldu diote; orra neska tentel oien bearrak zer diran.

Aya da oraindik bertako guztiak euskera garbian mintzatzen diran tokia ta esan leike euskeraren etsaririk ez sartzeagatik dagola dagoan bezela mendiz inguratua; baño orra ez dago etsai oientzako esirik, an izan nitzan batean (aspalditxo) antxen ziran etsai oiek ere barra-barra txorroskilleroen izkuntza egiaz. Mataporkera aldetik etorritako talde bat ziruditela. Beste guztiak euskeraz ta berak bakarrik erderaz itz egitea lotsatu bear zuten, baño bai zera ori zan nunbait berak nai zutena, besteak ez bezela azaitzea.

Erruki ditut orrela dabilzitanak, erruki det batez ere ama euskera gaixoa, oien esku balego laixter litzake lurperatua.

Euskera iltzalleen izen beltz orren jabe egin nai ez badegu sailatu gaitezen euskera pixka bat piztutzen Ataundar danok, zarrak eta gazteak, sendagille, apaiz, nekazari, irakasleok danak bakoitzaren aldetik pixka bana jarriaz, ondoren datorkiguna ohea izango ez da ta. Gaiñera, bai ote da gauza negargarriagorik euskeldunak euskera iltzea baño? Gure aurrekoak orrenbeste milla urtean erabili duten itzkuntza, euskeldunoi orrenbeste on ekarri digun izkuntza iltzek ez dauke inoren barkamenik. ¿Gurasoak! ezazutela zeon seme-alabengandik erderazko itz bat ere entzun eto zuen mende dauden bitartean beartu euskeraz itz egitera.

GORRI-TXIK

Muebles

¡Los más sólidos! ¡Los más económicos!

Camas doradas y de hierro

"La Villa de Bilbao"

REINA REGENTE, 1 y ALDAMAR, 2

TELEFONO 1-07-55

VIDA RELIGIOSA

Santos de hoy:
 Nuestra Señora de Covadonga.— Ss. Pedro Claver S. J. Sergio p.; Quereñón, abogado, Doroteo Georgino, Jacinto, Alejandro, Tiburcio, Estratón, Rufino Rufiniano, mrs.
Santos de mañana:
 Ss. Nicolás de Tolentino; Hilario, p.; Pedro, Salvo, Agapio, obs.; Pulqueria, emp., vig.; Menodora, Metrodora, Ninfodora, hs., vgs., Bb. Carlos, Spinola, mrs.

JUVENTUD PARROQUIAL DEL BUEN PASTOR

Hoy martes a las ocho y cuarto de la noche tendrá lugar como de ordinario la conferencia semanal que esta Juventud organiza para los congregantes de la sección mayor y en la que les dirigirá la palabra el señor Vicedirector.

Se suplica desde estas líneas la mas nutrida y puntual asistencia.

EMILIA LECUONA
 Ultramarinos finos, Estanco
 Mayor, número 9 FUENTERRABIA

Carnicerías de José Gamborena
 Calle Mayor (frente a la Iglesia) y calle Zuloaga.
 TELEFONOS: 3 y 78.
 FUENTERRABIA

DROGUERIA Y PERFUMERIA DE JUAN ROLANIA
 SAN PEDRO N.º 12. TELEFONO N.º 82.
 FUENTERRABIA

SEGUNDO MARTINEZ
 ULTRAMARINOS FINOS :—: CONFITERIA Y PASTELERIA
 ESTABLECIMIENTO PREDILECTO DE LA COLONIA VERANIEGA :—: SERVICIO A DOMICILIO
 CALLE MAYOR, 15-17. TELEFONO, 62.
 FUENTERRABIA

LA ESPAÑOLA
 GRAN COLECCION DE TARJETAS POSTALES
 TIBURCIO BERROTARAN
 CALLE MAYOR, N.º 4.
 FUENTERRABIA

Banco Guipuzcoano
 SAN SEBASTIAN
 FUNDADO EN 1899

CAPITAL	25.000.000	DE PESETAS.
DESEMBOLSADO	12.500.000	"
FONDO DE RESERVA	12.500.000	"

Sucursal en FUENTERRABIA
 SUCURSALES. — "BILBAO: Calle del Banco de España, 2. ANDOAIN, * AZCOITIA, AZPETIA, BEASAIN, CESTONA, * DEVA, EIBAR, ELGOIBAR, HERNANI, * IRUN, MONDRAGON, MOTRICO, OÑATE, OYARZUN, PLACENCIA DE LAS ARMAS, PASAJES, * RENTERIA, * SEGURA, TOLOSA, VERGARA, VILLABONA, * VILLAFRANCA, ZARAUZ, ZUMARRAGA Y * ZUMAYA.

* En edificio propiedad del Banco.

CUENTAS CORRIENTES

A la vista	2 1/2 %
Con ocho días de preaviso	3 %

LIBRETAS DE AHORRO

A la vista	3'50 %
------------	--------

BONOS O IMPOSICIONES A PLAZO

A tres meses	3'50 %
A seis meses	4 %
A un año	4'50 %

EL BANCO GUIPUZCOANO realiza toda clase de operaciones de Banca, Bolsa y Cambio.
CAJAS FUERTES DE ALQUILER
 propias para guardar alhajas, documentos, valores, etcétera.